རྒྱལནངགསརའགྱུར མིདམངསཉིནརེའིཚགསཔར ལོའིཟླ ཚེས

(པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད)ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་་་་་་
གཅིག་མཐུན་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས།ཏང་གི་མི་་་
རིགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་སྲིད་ཇུས་་་་
བཅས་སློབ་སྦྱོང་སློབ་གསོའི་བྱེད་སྒོ་ཕྱོགས་ཡོངས་་་་
ནས་སྤེལ་བ་དང་།མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་་
གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་སློབ་གསོ་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་སྤེལ་་་་
བ། སློབ་གྲྭར་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་གྱི་་་་་་་
སློབ་གསོའི་སློབ་ཚན་གཉེར་ནས་བྱེད་ཐབས་སྣ་་་་་་་་
ཚོགས་བརྒྱུད་སྤྱི་ཚོགས་ཡོངས་སུ་མི་རིགས་མཐུན་་་་
སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་གྱི་སྔོན་ཐོན་དཔེ་སྟོན་རྒྱ་ཁྱབ་ངང་དྲིལ་
བསྒྲགས་དང་། མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ་གྱི“རྒྱལ་་་་་་་
དར་འདུ་འགོད”ལག་བསྟར།རྒྱལ་དར་གྱི་འདུ་་་་་་་་
འགོད་ས་ཚིགས（ཁྲོམ་གཞུང）1513འཛུགས་པ་་་་་
བཅས་བྱས་ནས་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་གྱི་་་
གསུང་སྒྲ་ཡག་པོ་བསྒྲགས་ཡོད།
ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བར་གཞིགས་ན།“ལོ་ལྔ་་་་་་་་
ཚན་བཅུ་གསུམ་པའི”རིང་ཀོང་ཤིས་ཀྱིས་སྨན་་་་་་་་་་

བཅོས་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ལུས་རྩལ་བྱ་གཞག་འཕེལ་
རྒྱས་ཤུགས་ཆེན་གཏོང་བ་དང་།རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་་་་་་
སྤྱོད་སྐད་ཡིག་གི་སློབ་གསོར་ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་པ།
ཀྲུང་ཧྭའི་ཕུལ་བྱུང་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་རྒྱུན་་་་་་་་་་་་
འཛིན་སྲུང་སྐྱོང་དང་གསར་གཏོད་མཉམ་འདྲེས་ལ་
སྐུལ་འདེད་གཏོང་བ་བཅས་བྱས་ནས་མི་རིགས་་་་་་་་
མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་འཛུགས་གཏོད་ཀྱི་ལས་དོན་་་་
གཏིང་ཟབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བར་རྒྱུན་་་
ཆད་མེད་པར་སྐུལ་འདེད་བཏང་ཡོད།མཐའ་དར་
དམངས་ཕྱུག་གི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་ནས།མཐའ་མཚམས་
ཀྱི་རྫོང་8ཚང་མར་རྫོང་གྲོང་གནས་ཡུལ་དུ་རིམ་པ་་་
གཉིས་པ་ཡན་གྱི་གཞུང་ལམ་ཤར་གཏོང་ཐུབ་པ་་་་་་་
དང་། ཤང་ཚང་མར་སྣུམ་ནག（ཨར་འདམ）ལམ་་་
ཤར་གཏོང་ཐུབ་པ།གྲོང་ཚོ་ཚང་མར་གཞུང་ལམ་་་
ཤར་གཏོང་ཐུབ་པ།མཐའ་མཚམས་སྲིད་འཛིན་་་་་
གྲོང་ཚོར་དྲ་ཆེན་ཤར་གཏོང་ཐུབ་ཚད་100%ཟིན་
ཡོད།

ཀོང་ཤིས་ཀྱིས་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་གྱི་དཔེ་སྟོན་ཁུལ་དང་དཔེ་སྟོན་ཚན་པ་1639བཏོད་པ།

(པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད)བློ་མཐུན་ཞི་ཅིན་་་་་་
ཕིང་གིས་སྲོག་ཤིང་གནང་བའི་ཏང་ཀྲུང་དབྱང་གི་་་
འགྱུར་མེད་སྟོབས་ལྡན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འོག་རྒྱལ་་་་་་་་་་་་
ཡོངས་མི་དམངས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་ཐོག་འབད་བརྩོན་
ལྷོད་མེད་བྱས་པ་བརྒྱུད།ཀྲུང་གོའི་དཔལ་འབྱོར་་་་
ལ་ལས་སླ་པོ་མིན་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཐོབ་པ་དང་ལོ་་་་་
ཧྲིལ་པོར་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བར་ཕྱི་་་་་་་་
རྒྱལ་གྱི་རིགས་གཅིག་མཁས་ཅན་གྱིས་ཀྱང་དགེ་་་་་་་་
མཚན་ལྡན་པའི་ལེགས་སྐྱེས་ཕུལ་ཡོད།ང་ཚོས་་་་་་་་
རིམས་ནད་ཀྱི་རྡབ་རྡེག་གི་ཁྱད་ཆོས་གཞིར་བཟུང་།
གཙོ་བོ་ཁྲོམ་རའི་བྱེད་པོའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་གཞི་་་་་་་
རྩའི་དམངས་འཚོའི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ཏེ་སྤྱི་་་་་
ཁོག་སྲིད་ཇུས་གནད་སྨིན་ནུས་ལྡན་བཟོས་ནས་་་་་་་་
ལག་བསྟར་བྱས་པ་དང་། དུས་ཐོག་དང་འཕྲལ་་་་་་་
ཐག་ཆོད་པོ་བྱུང་བ་དང“ཞིང་ཆུ་ལེབ་གཏོང”བྱས་་
མེད་པས་དཔལ་འབྱོར་མགྱོགས་མྱུར་སླར་གསོ་་་་་་་་་
འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཡོད།དེ་དག་བྱུང་བར་གཙོ་བོ་་་་་་་
ཁྲོམ་རའི་སྟོབས་ཤུགས་དང་ཁྲོམ་རའི་བྱེད་པོའི་་་་་་་་
གསོན་ཤུགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་ཀྲུང་གོའི་ལུགས་་་་་་་་
མཐུན་གྱི་སྲིད་ཇུས་རིན་དོད་དུ་བྱས་ནས་ཅུང་་་་་་་་་་་
ལེགས་པའི་ཕན་འབྲས་དངོས་ཐོན་ཡོད་ཅེས་་་་་་་་་་་་་
གསུངས་པ་རེད།
ལི་ཁེ་ཆང་གིས་སྔར་བཞིན་རྙོག་འཛིང་དང་ཛ་
དྲག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་དུས་བབ་དང་དཀའ་་
ངལ་དང་འགྲན་སློང་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་ང་ཚོས་་
རིམས་ནད་སྔོན་འགོག་ཚོད་འཛིན་དང་དཔལ་་་་་་་་་
འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ལ་མུ་མཐུད་སྤྱི་་་་་་་
འདོམས་བྱས་ནས་སྤྱི་ཁོག་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་རྒྱུན་མཐུད་་་
རང་བཞིན་དང་།བརྟན་པོའི་རང་བཞིན།རྒྱུན་་་་
མཐུད་ཆོག་པའི་རང་བཞིན་བཅས་རྒྱུན་འཁྱོངས་་་་་

བྱས་ཏེ་དཔལ་འབྱོར་འཁོར་རྒྱུག་ལུགས་མཐུན་གྱི་་་་
བར་མཚམས་སུ་རྒྱུན་འཁྱོངས་ཐུབ་པར་སྐུལ་འདེད་
བཏང་ནས།ཀྲུང་གོའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཞི་གདན་
དེ་བས་བརྟན་པོ་ཡོང་བར་བྱེད་པ་དང་།ཀྲུང་གོའི་
དཔལ་འབྱོར་ཡུན་རིང་ལེགས་པོ་ཡོང་བའི་རྣམ་པ་་་
རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་རེད།
ལི་ཁེ་ཆང་གིས་ཀྲུང་གོ་ནི་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་་་་་་་་་
བཞིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པས་ཁྲོམ་རའི་མི་་
མངོན་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་ལྡན་པ་དང་དེང་་་
རབས་ཅན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་པར་ད་དུང་དུས་་་་་་་་
ཡུན་རིང་པོ་སྐྱོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།ང་ཚོས་སྒྱུར་་་་་་་་་་་
བཅོས་སྒོ་དབྱེ་སྒུལ་ཤུགས་སུ་བྱས་ནས་ཁྲོམ་ར་དང་་
སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་བ་ཐག་གཅོད་ཡག་པོ་བྱས་ཏེ་་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསར་པ་ཞིག་ནུས་ཤུགས་་་་་་་
ཡོད་རྒུས་གཏོད་ཐུབ་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།ཀྲུང་གོ་སྲིད་་
གཞུང་གིས་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་སྒོ་མོ་འབྱེད་ཤུགས་དེ་བས་་
ཆེ་རུ་གཏོང་བ་དང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་རིན་ཡོད་པའི་་་་་་
སྔོན་ཐོན་གྱི་ཚན་རིག་འདུ་ཤེས་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱ་་
ཐབས་ཚང་མ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་་་་་་
རིགས་གཅིག་མཁས་ཅན་དེ་བས་མང་བ་གཅིག་་་་་་་་
རྗེས་གཉིས་མཐུད་ངང་ཀྲུང་གོར་ལས་ཀ་བྱེད་པར་་་
ཡོང་བར་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་དང་ཀྲུང་གོ་སྲིད་གཞུང་་
གིས་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཤེས་ལྡན་པའི་ཡིད་དབང་བཀུག་་་་་་་
པའི་ལམ་ལུགས་དང་མ་ལག་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་་་་་་་
འཐུས་སྒོ་ཚང་དུ་བཏང་སྟེ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་གཅིག་་
མཁས་ཅན་ཀྲུང་གོར་ལས་ཀ་བྱེད་པ་དང་འཚོ་བ་་་་་་
སྐྱེལ་བའི་ཐད་དེ་བས་སྟབས་བདེ་སྐྲུན་གྱི་ཡིན་ཞེས་་
ནན་བཤད་གནང་བ་རེད།
(བསོད་བདེ་གཞོན་པས་བསྒྱུར།བསྟན་་་་་་་་་་་
བཟང་གིས་ཞུས)

ལི་ཁེ་ཆང་གིས་ཀྲུང་གོར་ཡོད་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་གཅིག་མཁས་ཅན་དང་མཉམ་དུ་དཔྱིད་གསར་དུས་ཆེན་གྱི་
བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་པ།

(པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད)
《བརྡ་ཐོའི》ནང་གཏན་འབེབས་བྱས་དོན།སྐབས་་་་
བརྗེའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ནན་དུ་བཏང་སྟེ་སྐབས་བརྗེའི་ལས་དོན་
གྱི་བསྒམ་ནན་རང་བཞིན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་་་་
དགོས།གཅིག་ནས་ཤོག་ཁ་བསྒྲིགས་ཏེ་སྒེར་ཕན་སྒྲུབ་རྒྱུ་་་་
གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།ཤོག་ཁ་སྒྲིག་པ་དང་།གོང་་་་་་་་
འོག་ངན་འབྲེལ།ཚོགས་པ་དང་འཁོར་རྒྱ་ཆུང་ཆུང་་་་་་་་་་་་་
འཛུགས་རིགས་དང་།མི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པ་དང་།རང་གི་་
དགའ་ཉེ་ཁོ་ན་བསྐོ་གཞགརང་ལ་མི་དགའ་མཁན་ཕྱིར་་་་་
འབུད་བྱེད་རིགས།སྒེར་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་སྐྱེད་སྲིང་།ཁེ་་་་
ཕན་གྱི་ཚོགས་པ་སྒྲིག་རིགས་བཅས་ཚང་མར་ཏང་ཁྲིམས་་་་
དང་སྲིད་དོན་གྱི་ཆད་པ་གཅོད་རྒྱུ་དང་།གཉིས་ནས་་་་་་་་་་་
འདེམས་ཤོག་བསླུ་ཉོ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།གསོལ་་་་་་
སྟོན་གཤོམ་པ་དང་།འཛད་སྤྱོད་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་བཀོད་སྒྲིག་་་་་་་
བྱེད་པ།མྱུར་སྐྱེལ་སྦྲག་བསྐུར།དྲ་ཐོག་ཤོག་ཆགདྲ་ཐོག་
ནས་དངུལ་སྒྱུར་བ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ནས་ལག་་་་་་་་
རྟགས་དང་འབུལ་རྟེན་སྤྲོད་པ་དང་དེ་བཞིན་ཁ་པར་རྒྱག་་་
པ་དང་། ཆ་འཕྲིན་སྐུར་བ།མདུན་སར་མཇལ་ཞུ།མི་་་་་་་
གཞན་བརྒྱུད་ནས་མངགས་པ་སོགས་བྱེད་ཐབས་བརྒྱུད་་་་་་
དམངས་གཙོའི་འོས་སྦྱོར་དང་འདེམས་བསྐོར་འདེམས་་་་་་་
ཤོག་བསླུ་ཉོ་དང་།འབྲེལ་གཏུགའདེམས་རོགས་སོགས་་་
སྒྲིག་འཛུགས་མིན་པའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་རིགས་ཚང་མའི་འོས་་་་
མིའི་མིང་ཐོ་བསུབ་རྒྱུའམ་ཡང་ན་གདམ་བྱའི་འོས་མིའི་་་་་་་་
ཐོབ་ཐང་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུ་མ་ཟད།གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེ་་་
ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་ཏང་ཁྲིམས་དང་སྲིད་དོན་གྱི་ཆད་པ་་་
གཅོད་རྒྱུ་དང་འདེམས་ཤོག་བསླུ་ཉོ་བྱེད་རིགས་ཁྲིམས་ལྟར་
ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ།གསུམ་ནས་དཔོན་ཉོ་དཔོན་ཚོང་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།གོ་གནས་རག་ཐབས་་
དང་གོ་གནས་འཕར་ཐབས་བྱེད་པ་སོགས་དམིགས་ཡུལ་དུ་
བྱས་ནས། མི་གཞན་ལ་ལྐོག་རྔན་སྤྲོད་རིགས་དང་གཞན་་་་
ལ་རོགས་པ་བྱས་ནས་གོ་གནས་རག་ཐབས་དང་གོ་གནས་་་
འཕར་ཐབས་བྱ་ཆེད་ལྐོག་རྔན་ལེན་རིགས་ཚང་མའི་གོ་་་་་་་་
གནས་མཚམས་འཇོག་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་གནས་དབྱུང་་་་་་
གཏོང་རྒྱུ་མ་ཟད།སྒྲིག་སྲོལ་དང་།སྒྲིག་ཁྲིམས།བཅའ་་་་
ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ།བཞི་ནས་དཔོན་་་་་

གནས་རྒྱུག་སློང་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།ཉེ་འབྲེལ་་་་་་་་་་
བརྒྱུད་པའམ་ཡང་ན་བྱེད་ཐབས་གཞན་སྤྱད་དེ་གོ་གནས་་་་
རག་ཐབས་དང་གོ་གནས་འཕར་ཐབས་བྱེད་རིགས་ཚང་་་་་
མའི་གོ་གནས་མི་སྤོར་བའམ་ཡང་ན་མུ་མཐུད་སྤྱོད་མི་ཆོག་་
པ་མ་ཟད། གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་་་་་་་་
སྐྱོན་བརྗོད་སློབ་གསོ་གཏོང་བ་དང་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་ཆད་པ་་་
གཅོད་པའམ་ཡང་ན་ཏང་ཁྲིམས་དང་སྲིད་དོན་གྱི་ཆད་པ་་་
གཅོད་རྒྱུ།ལྔ་ནས་མི་སྒེར་གྱིས་ཤོད་པར་བརྩི་རྒྱུ་གཏན་་་་་་་
འགོག་བྱེད་དགོས།མི་སྒེར་གྱི་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ཏང་རྩ་
འཛུགས་དང་མཉམ་སྡེབ་ཞིབ་འཇུག་གི་གཏན་འབེབས་ཀྱི་་
ཚབ་བྱེད་རིགས་དང་བཀོད་པ་གཏོང་བ་དང་།གསང་་་་་་་་
བརྡ་གཏོང་བ།དམིགས་འཛུགས་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འོས་་་་་
མིའི་གོ་གནས་སྤོར་བ་དང་ལེགས་སྒྲིག་བྱེད་རིགས་ཚང་་་་་་་་
མའི་འབྲེལ་ཡོད་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་གཏན་འབེབས་མེད་པར་་་་་
བཟོ་རྒྱུ་མ་ཟད།འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་དང་འབྲེལ་ཡོད་མི་་་
སྣའི་འགན་འཁྲི་བདའ་འདེད་ནན་པོ་གཏོང་རྒྱུ།དྲུག་ནས་
ངོ་ཆེན་ཞུ་བ་དང་བརྡ་གཏོང་བ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།
མི་གཞན་གྱི་ཆེད་དུ་འོས་སྦྱོར་མིང་འདོན་དང་གོ་གནས་་་་་་་
སྤོར་བ་དང་ལེགས་སྒྲིག་ཐད་འབྲེལ་བ་འཛུགས་རིགས་་་་་་་་་
དང་། འོག་རིམ་མམ་ཡང་ན་གོ་གནས་འཁུར་ཡུལ་གྱི་ས་་་་་་
ཁུལ་དང་ཚན་པའི་ལས་བྱེད་པའི་འདེམས་བསྐོ་བསྐོ་སྤྱོད་་་་
ལ་སྒྲིག་འགལ་ངང་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་རིགས་ཚང་མ་འགོ་་་་་་་་
ཁྲིད་ལས་བྱེད་པས་སྒྲིག་འགལ་ངང་དོན་དག་གལ་ཆེན་ལ་་་
འགོག་རྐྱེན་བཟོ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྩིས་ནས་གྱོད་དོན་་་་
ནང་ཐོ་བཀོད་བྱ་རྒྱུ་མ་ཟད།གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེ་ཆུང་ལ་་
གཞིགས་ནས་སྐྱོན་བརྗོད་སློབ་གསོ་དང་རྩ་འཛུགས་ཀྱིས་་་་་
ཐག་གཅོད་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་ཏང་ཁྲིམས་དང་སྲིད་དོན་་་་
གྱི་ཆད་པ་གཅོད་རྒྱུ།བདུན་ནས་སྒྲིག་འགལ་ངང་མི་སྤྱོད་་་
པ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།སྐབས་བརྗེའི་གོ་སྐབས་དང་་
བསྟུན་ནས་འཕྲལ་དུ་ལས་བྱེད་པ་གོ་གནས་སྤོར་བ་དང་་་་་་་
ལེགས་སྒྲིག་བྱེད་པ་དང་།གྲངས་ཚད་ལས་བརྒལ་ནས་་་་་་་་
ལས་བྱེད་པ་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་པ།གཏན་འབེབས་ཀྱི་གོ་་་་་་་་
རིམ་ལས་འགལ་ནས་ལས་བྱེད་པ་འདེམས་བསྐོ་བསྐོ་གཞག་
བྱེད་པ་བཅས་ཚང་མ་རྩིས་མེད་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཁྱབ་་་་་་་་་་་་་་
བསྒྲགས་བྱ་རྒྱུ་མ་ཟད། འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣར་སྒྲིག་ཁྲིམས་་་་་་་་

དང་ཁྲིམས་ལྟར་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ།བརྒྱད་ནས་གསང་དོན་
ཕྱིར་གྱར་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།སྐབས་བརྗེའི་མི་དོན་་
བཀོད་སྒྲིག་སོགས་གསང་བའི་ཆ་འཕྲིན་ཕྱིར་གྱར་བ་དང་་་་
ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱེད་རིགས་ཚང་མར་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣའི་་་་་་་་་
འགན་འཁྲི་བདའ་འདེད་གཏོང་རྒྱུ།དགུ་ནས་མི་བདེན་་་་་
རྫུན་བཟོ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།ལས་བྱེད་པའི་མི་དོན་
ཡིག་ཚགས་དཔྱད་གཞིར་བཟོ་བཅོས་རྒྱག་པ་དང་རྫུན་མ་་་་
བཟོ་རིགས་དང་།སྐབས་བརྗེའི་རྟོག་ཞིབ་ལས་དོན་ནང་་་་
གནས་ཚུལ་ངོ་མ་སྦ་གསང་ངམ་ཡང་ན་འཁྱོག་བཤད་བྱེད་་་
རིགས་ཚང་མ་ཡོ་བསྲང་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད།གནས་་་་་་་་
ཚུལ་ཚབས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣར་རྩ་་་
འཛུགས་ཀྱི་ཆད་པ་གཅོད་པའམ་ཡང་ན་ཏང་ཁྲིམས་དང་་་་
སྲིད་དོན་གྱི་ཆད་པ་གཅོད་རྒྱུ།བཅུ་ནས་སྐབས་བརྗེའི་་་་་་་་
ལས་དོན་ལ་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་བ་གཏན་འགོག་བྱེད་དགོས།
མངའ་ཁོངས་ཕྱི་ནང་གི་དགྲ་ཡའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱིས་་་་་་་་་
སྐབས་བརྗེའི་ལས་དོན་ལ་འགོག་རྐྱེན་དང་གཏོར་བཤིག་་་་་
གཏོང་རིགས་ལ་འགོག་ཟོན་ནན་པོ་བྱེད་པ་དང་མཐའ་་་་་་་་
གཅིག་ཏུ་རྡུང་རྡེག་གཏོང་དགོས།ནག་གཤེད་ཀྱི་སྟོབས་་་་་
ཤུགས་དང་། ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས།ཆོས་ལུགས་ཀྱི་་་་
སྟོབས་ཤུགས་བཅས་ཀྱིས་སྐབས་བརྗེའི་འདེམས་བསྐོར་་་་་་་
ཤུགས་རྐྱེན་བཟོ་རིགས་དང་།སྒྲིག་འགལ་ངང་མངའ་་་་་་་་་
ཁོངས་ཕྱིའི་སྒྲིག་གཞི་དང་།རྩ་འཛུགས།མི་སྒེར་བཅས་་་་
ཀྱིས་མཁོ་འདོན་བྱས་པའི་རོགས་དངུལ་ལམ་ཡང་ན་གསོ་་་་
སྦྱོང་དང་ལེན་བྱེད་རིགས།འཇིགས་སྐུལ་དང་།མགོ་སྐོར་
གཏོང་བ།ནོར་གྱིས་བསླུ་བ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་་་་་་་་
ནས་གཞན་གྱི་རང་དབང་གི་འདེམས་བསྐོའི་དབང་ཆ་སྤྱོད་
པར་གནད་འཚེ་བཟོ་རིགས།དཀྲོག་གཏམ་བཟོས་ནས་་་་་་
དམའ་འབེབས་གཏོང་བ་དང་ཉེས་མེད་ཉེས་འགེལ་བྱེད་་་་་
པའམ་ཡང་ན་གཞན་ལ་རྡུང་རྡེག་འཁོན་སློག་བྱེད་རིགས་་་་
བཅས་ཚང་མར་ཞིབ་བཤེར་ཐག་གཅོད་ནན་པོ་བྱེད་དགོས་
པ་མ་ཟད། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཉེས་པ་གསོག་རིགས་ལ་་་་་་་་་་་་
ཁྲིམས་ལྟར་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འགན་འཁྲི་བདའ་འདེད་་་་་་་་་་
གཏོང་དགོས།
（པ་སངས་དང་སྐལ་མཆོག་གིས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས）

འདི་ག་ཚགས་པར་ཁང་དུ་པེ་ཅིང་ནས་ཟླ་་
2ཚེས་2ཉིན་གློག་འཕྲིན་འབྱོར་གསལ།ཉེ་ཆར་་
གསར་འགོད་པར་བཟོ་འཕྲིན་པུའུ་ནས་ཤེས་རྟོགས་
བྱུང་བར། 2020ལོར་རང་རྒྱལ་གྱི་གཞི་ཁྱོན་ཡན་་་
གྱི་དྲ་སྦྲེལ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཞབས་ཞུའི་ཁེ་ལས་ཀྱིས་་
ལས་སྒོའི་ཡོང་འབབ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་12838བཏོད་
པ་དེ་དུས་མཚུངས་ལས་12.5%འཕར་བ་དང་།
ཟླ་འཁོར་དུ་ཟླ་དང་པོ་ནས་ཟླ་བཞི་པའི་བར་དལ་་་་་
བུར་འཕར་བ་དང་། ཟླ་ལྔ་པ་ནས་བདུན་པའི་བར་
འཕར་ཚད་མགྱོགས་ཤོས་སུ་སླེབས་པ།དེ་ནས་ཟླ་་་
རེ་བཞིན་མྱུར་ཚད་དལ་དུ་ཕྱིན་པ་བཅས་ཀྱི་རྣམ་་་
པ་མངོན་ཡོད།ཁེ་སྤོགས་ཀྱི་ཆུ་ཚད་ནས་བལྟས་ཚེ།
2020ལོར་གཞི་ཁྱོན་ཡན་གྱི་དྲ་སྦྲེལ་ཁེ་ལས་ལ་་་་་་་་
གཉེར་སྐྱོང་ཁེ་སྤོགས་སྒོར་དུང་ཕྱུར་1187བྱུང་བ་
དེ་དུས་མཚུངས་ལས་13.2%འཕར་ཡོད།མ་་་་་་་་་
གནས་ཚོད་འཛིན་ཡག་པོ་ཐོབ་པས་གཉེར་སྐྱོང་མ་་་
གནས་ཁོ་ན་2.4%འཕར་བ་དང་།ལས་རིགས་་་་་་
གཉེར་སྐྱོང་གི་ཁེ་སྤོགས་དུས་མཚུངས་ཀྱི་ཡོང་་་་་་་་་་་་
འབབ་ལས་བརྒྱ་ཆའི་གྲངས་0.7གྱིས་མཐོ་བ་ཡོད།
ལས་སྒོ་དབྱེ་ནས་བལྟས་ཚེ།ཆ་འཕྲིན་ཞབས་་
ཞུའི་ཡོང་འབབ་འཕར་ཚད་བརྟན་པོའི་ངང་ཆག་་་་
ཅིང་།2020ལོར་དྲ་སྦྲེལ་ཁེ་ལས་ཀྱིས་ཆ་འཕྲིན་་་་་་

ཞབས་ཞུའི་ཡོང་འབབ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་7068བཏོད་་་
པ་དེ་དུས་མཚུངས་ལས་11.5%འཕར་བ་དང་།
འཕར་ཚད་ལོ་གོང་མའི་དུས་མཚུངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་་་
གྲངས་11.2ལས་དམའ་བ་ཡོད།དྲ་སྦྲེལ་ལས་་་་་་་་་
སྟེགས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་ཡོང་འབབ་འཕར་ཚད་བརྟན་
པོ་ཡོད་པ་དང་དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་དྲ་ཐོག་སློབ་གསོ་དང་་་་་
དེ་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཞབས་ཞུའི་རིགས་ཀྱི་ལས་སྟེགས་་་
འཕར་ཚད་ཅུང་མགྱོགས་པོ་ཡོད།2020ལོར་དྲ་་་་
སྦྲེལ་ལས་སྟེགས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་ཁེ་ལས་ལ་ལས་སྒོའི་་
ཡོང་འབབ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་4289བྱུང་བ་དེ་དུས་་་་་་་
མཚུངས་ལས་14.8%འཕར་ཡོད།དེའི་ཁྲོད་དྲ་་་་་
ཐོག་སློབ་གསོའི་ཞབས་ཞུ་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཁེ་་་་་་་
ལས་ཀྱི་འཕར་ཚད་མགྱོགས་སུ་ཕྱིན་ནས་ལས་སྒོའི་་་
ཡོང་འབབ་ཀྱི་འཕར་ཚད་མགྱོགས་སུ་ཕྱིན་པ་་་་་་་་་
དང་། དྲ་རྒྱའི་ཕྱིར་ཚོང་ལས་སྟེགས་ཁེ་ལས་ཀྱི་ལས་
སྒོའི་ཡོང་འབབ་འཕར་ཚད་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་དང་།
ཐད་གཏོང་ཟོག་འཚོང་དང་སྤྱི་ཚོགས་འབྲེལ་གཏུག་
གི་སྡེབ་ཉོ་སོགས་དྲ་ཐོག་ཕྱིར་ཚོང་བྱ་ཐབས་རྒྱུན་་་་་་
མཐུད་འཁྲུག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད།ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་སྐྲུན་་་་་་་་
མཁོ་འདོན་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཟོག་འགྲེམས་ལས་སྟེགས་
ཀྱི་ཞབས་ཞུ་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཁེ་ལས་ཀྱི་ཡོང་་་་་་་་་་
འབབ་རྒྱུན་མཐུད་མགྱོགས་པོ་འཕར་ཡོད།

ན་ནིང་རང་རྒྱལ་གྱི་གཞི་ཁྱོན་ཡན་གྱི་དྲ་སྦྲེལ་
ཁེ་ལས་ཀྱི་ཁེ་སྤོགས་དུས་མཚུངས་
ལས་13.2%འཕར་བ། འདི་ག་ཚགས་པར་ཁང་དུ་པེ་ཅིང་ནས་ཟླ་2ཚེས་་་

2ཉིན་གློག་འཕྲིན་འབྱོར་གསལ།གསར་འགོད་པར་་་་་་་་
རྒྱལ་ཁབ་ནགས་ཚལ་དང་རྩྭ་ཐང་ཅུས་ཀྱི་དུས་ཚིགས་དང་་་
པོའི་གསར་འགྱུར་ཡོངས་བསྒྲགས་ཚོགས་འདུ་ནས་ཤེས་་་་་་
རྟོགས་བྱུང་བར།“ལོ་ལྔ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པའི”རིང་རང་་་
རྒྱལ་གྱིས་འདམ་ར་སྲུང་སྐྱོང་དང་ཉམས་བཟོར་སྤྱི་འདོམས་
སྐུལ་འདེད་བཏང་སྟེ།ཀྲུང་དབྱང་གི་མ་དངུལ་སྒོར་དུང་་་་
ཕྱུར་98.7བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པའི་ཁྲོད།ཀྲུང་དབྱང་སྔོན་་་་་་་
རྩིས་ཀྱི་མ་དངུལ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་15སྤྱད་དེ་འདམ་ར་སྲུང་་་་
སྐྱོང་དང་སླར་གསོའི་རྣམ་གྲངས་53ལག་བསྟར་བྱས་པ་་་་་་
དང་།ཀྲུང་དབྱང་ནོར་སྲིད་ཀྱི་འདམ་རའི་ཁ་གསབ་་་་་་་་་་་་
རོགས་དངུལ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་83.7སྤྱད་དེ་འདམ་རའི་སྐྱེ་་་་་་
ཁམས་ཕན་འབྲས་ཀྱི་ཁ་གསབ་དང་།རྨོ་བསྐྱུར་འདམ་ར་་་
སླར་གསོ།འདམ་ར་སྲུང་སྐྱོང་དང་སླར་གསོ་བཅས་ཀྱི་ཁ་་་
གསབ་རྣམ་གྲངས་2000ལྷག་ཙམ་ལག་བསྟར་བྱས་པས་་་་་
འདམ་རའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཆིང་ཁྲི་20.26ཆེ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་་་་་་་་
འདམ་ར་སྲུང་སྐྱོང་ཐུབ་ཚད་50%ཡན་ཟིན་ཡོད།

“ལོ་ལྔ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པའི”རིང་།རྒྱལ་ཁབ་ནགས་
ཚལ་དང་རྩྭ་ཐང་ཅུས་ཀྱིས《རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདམ་ར་གལ་་་་་་་་་
ཆེན་གཏན་འཁེལ་དང་མིང་ཐོ་ཡོངས་བསྒྲགས་ཀྱི་གཏན་་་་་
འབེབས》བཀྲམ་སྟེ།《2020ལོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདམ་ར་་་་
གལ་ཆེན་29ཡི་མིང་ཐོ》ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་།ཞིང་་
ཆེན་ཁག་ལ་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་འདམ་ར་གལ་ཆེན་142
ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱེད་རྒྱུའི་མཛུབ་ཁྲིད་བྱས་པས།མིག་སྔར་་་་་
རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ཞིང་ཆེན（རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་གྲོང་ཁྱེར）
23གྱིས་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་འདམ་ར་གལ་ཆེན་811ཁྱབ་་་་་
བསྒྲགས་བྱས་པ། ཞིང་ཆེན（རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་གྲོང་་་་་་་
ཁྱེར）25ཡིས་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་འདམ་ར་གལ་ཆེན་གཏན་་་
འཁེལ་གྱི་ཚད་གཞི（དམིགས་ཚད）བཟོས་པ།《སྡོང་་་་་་་་་་
དམར་ནགས་ཚལ་སྲུང་སྐྱོང་སླར་གསོའི་ཆེད་དོན་བྱ་སྤྱོད་་་་
འཆར་གཞི（2020ལོ་ནས་2025ལོ་བར）》བཟོས་ནས་་་་་
ལག་བསྟར་བྱས་པ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདམ་རའི་སྤྱི་གླིང་201
གསར་བཟོ་བྱས་པས་2020ལོ་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འདམ་་་་་་་་
རའི་སྤྱི་གླིང་ཁྱོན་899ཡོད་པ།《འདམ་རའི་སྤྱི་་་་་་་་་་་་་་

ཆིངས》ལག་བསྟར་ཧུར་ཐག་བྱས་ཏེ།2018ལོར་རང་་་་་་་
རྒྱལ་གྱིས་གོང་འབུལ་བྱས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་འདམ་ར་ཆུང་་་་
གྲས་སྲུང་སྐྱོང་གི་གྲོས་ཆོད་འཆར་ཟིན་དེ་སྤྱི་ཆིངས་ཀྱི་གྲོས་་
ཆོད་ལ་གྱུར་ནས་གོ་ལ་ཧྲིལ་པོའི་འདམ་ར་ཆུང་གྲས་སྲུང་་་་་་
སྐྱོང་དང་སླར་གསོའི་ལས་དོན་ལ་མཛུབ་ཁྲིད་ཐུབ་པ།རང་་་
རྒྱལ་གྱིས་མིང་འདོན་བྱས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་6ལ་གོ་ལ་ཧྲིལ་་་་་་་་
པོའི“རྒྱལ་སྤྱིའི་འདམ་རའི་གྲོང་ཁྱེར”ཁག་དང་པོའི་་་་་་་་་་་་
མཚན་སྙན་ཐོབ་པ།《འདམ་རའི་སྤྱི་ཆིངས》ཀྱི་སྐབས་་་་་་་
བཅུ་བཞི་པའི་ཆིངས་ཡིག་འཇོག་མཁན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོགས་་་་་
ཆེན་རེ་ཞུ་ལེགས་གྲུབ་བྱུང་བ།རྒྱལ་སྤྱིའི་འདམ་ར་གལ་་་་་་་
ཆེན་15གསར་དུ་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཏེ།རྒྱལ་སྤྱིའི་འདམ་་་
ར་གལ་ཆེན་གྱི་སྐྱེ་ཁམས་གནས་ཚུལ་གྱི་ལོ་འཁོར་གྱི་ལྟ་ཞིབ་
ཚད་ལེན་བྱས་ནས《ཀྲུང་གོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འདམ་ར་གལ་ཆེན་
གྱི་སྐྱེ་ཁམས་གནས་ཚུལ》གྱི་རྒྱབ་ཤ་དཀར་པོའི་དེབ་ཁྱབ་་་་་
བསྒྲགས་བྱས་ཡོད།
（སྐལ་མཆོག་གིས་བསྒྱུར་ཅིང་པ་སངས་ཀྱིས་ཞུས）

“ལོ་ལྔ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པའི”རིང་འདམ་རའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ཆིང་ཁྲི་20.26ཆེ་རུ་ཕྱིན་པ།
འདམ་ར་སྲུང་སྐྱོང་དང་འཕེལ་རྒྱས་མགྱོགས་སུ་ཕྱིན་པ།

རིམས་ནད་སྔོན་འགོག་དང་ཚོད་འཛིན་ལ་དམ་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ཏེ་དཔྱིད་གསར་སྐྱེལ་འདྲེན་གྱི་བཟའ་བཅའི་བདེ་འཇགས་འགན་ལེན་བྱེད་པ།
དཔྱིད་གསར་སྐྱེལ་འདྲེན་རིང་ཁྲེང་ཏུའུ་དབྱིན་ཤང་སི་ཁྲོན་གྱི་བྲོ་ལྡན་བཟའ་འཐུང་ཚད་ཡོད་ཀུང་སིས་ཁྲེང་ཏུའུ་དང་།ཁྲུང་ཆིང་།ཀུའེ་དབྱང་བཅས་ས་གནས་གསུམ་གྱི་ཤུགས་འགྲེམས་མེ་འཁོར་་་་་་་ 180ལྷག་ཙམ་ལ་ཉིན་ལྟར་སྟབས་བདེའི་ཁ་ལག་ཁྲི་གཅིག་ཙམ་སྐྱེལ་བའི་འགན་འཁུར་གྱི་ཡོད།ཀུང་སི་དེས་རིམས་ནད་སྔོན་འགོག་དང་ཚོད་འཛིན་ལས་ཀའི་བླང་བྱ་གཞིར་བཟུང་།མ་བཅོས་རྒྱུ་ཆ་ཡོང་་་་་ཁུངས་དང་། སྐྱེལ་འདྲེན།ཞིབ་བཤེར་རྩིས་ལེན།ལས་སྣོན་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་ཚོད་འཛིན་ནན་པོ་བྱས་ཏེ་འཕྲོད་བསྟེན་བདེ་འཇགས་བྱེད་ཐབས་རབ་དང་རིམ་པ་བརྒྱུད་འགྲུལ་པར་བདེ་འཇགས་ཀྱི་་ཁ་ལག་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཅིང་།འདི་ནི་ཟླ་2ཚེས་2ཉིན་ཁྲེང་ཏུའུ་དབྱིན་ཤང་སི་ཁྲོན་གྱི་བྲོ་ལྡན་བཟའ་འཐུང་ཚད་ཡོད་ཀུང་སིའི་གྲང་ཕྲེང་ཐོན་རྫས་གྲུབ་མའི་མཛོད་དུ་ལས་དོན་པས་གྲང་ཕྲེང་སྟབས་བདེའི་་་ཁ་ལག་གི་ཐུམ་སྒྲིལ་ནས་ཉིང་སྐྱུར་བརྟག་དཔྱད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་མ་དཔེ་ལེན་བཞིན་པ།